KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 26 päivänä heinäkuuta 1995,

Flaamin alueen myöntämästä tuesta belgialaiselle yhtiölle Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV

(Ainoastaan ranskan- ja hollanninkieliset tekstit ovat todistusvoimaiset)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(95/466/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

pyydettyään asianomaisia esittämään huomautuksensa edellä mainittujen määräysten mukaisesti ja ottaen huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo, että:

TOSISEIKAT

I

Cityflyer Express Limited -niminen yhtiö teki 25 päivänä maaliskuuta 1994 päivätyssä kirjeessään komissiolle valituksen 20 miljoonan Belgian frangin suuruisen korottoman lainan muodostamasta tuesta, jonka Flaamin alue oli mahdollisesti myöntänyt tai oli myöntämässä Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV -nimiselle lentoyhtiölle (jäljempänä 'VLM'). Kyseisen valituksen seurauksena komissio ilmoitti näistä tiedoista 25 päivänä toukokuuta 1994 päivätyllä kirjeellä Belgian viranomaisille ja pyysi näitä vastaamaan seuraaviin kysymyksiin tarkastellakseen toimintaa valtion tukea koskevien perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan määräysten kannalta.

— Millainen on VLM-yhtiön yhtiöjärjestys? Kenen hallussa kyseisen lentoyhtiön pääoma on?

— Millä edellytyksillä (määrä, korko, aika jne.) Flaamin alue on myöntänyt tai aikonut myöntää lainan LVM-yhtiölle? Jos laina on jo myönnetty, on toimitettava jäljennös lainasopimuksesta ja tarvittaessa kaikista kyseiseen sopimukseen liittyvistä asiakirjoista (liitännäisehdot, Flaamin alueen päätökset jne.).

Koska kirjeeseen ei saatu vastausta asetetussa kuukauden määräajassa, Belgian hallitukselle lähetettiin muistutuskirje 14 päivänä heinäkuuta 1994.

Belgian hallitus toimitti komissiolle 3 päivänä elokuuta 1994 päivätyssä kirjeessä vastaukset edellisiin kysymyksiin VLM:n yhtiömuodon ja lainan myöntämisedellytysten osalta. Ensinnäkin yhtiöjärjestyksen osalta komissiolle toimitettiin jäljennös yhtiöjärjestyksestä. Siitä ilmenee erityisesti, että VLM-yhtiö on Belgian lainsäädännön mukaan osakeyhtiö, jonka toimipaikkana on Van Tichelenlei 49, B-2610 Wommelgem. Se perustettiin rajoittamattomaksi ajaksi 21 päivänä helmikuuta 1992, ja sen alkupääoma oli 10 miljoonaa Belgian frangia. Pääoma on myöhemmin kasvanut useaan otteeseen ja oli vuoden 1993 lopussa 75 miljoonaa Belgian frangia. Se on jakautunut yhdeksän osakkaan kesken: viisi yksityisoikeudellista yhtiötä ja neljä luonnollista henkilöä. Tästä johtuen VLM vaikuttaa täysin yksityiseltä yhtiöltä. Sen toimialana on "omalla ja kolmansien osapuolten kustannuksella Belgiassa ja ulkomailla tapahtuva ilma-alusten osto, myynti, vaihto, vuokraus, käyttö, korjaus ja huolto. Ilma-aluksia käytetään sekä säännöllisessä että satunnaisessa kuljetuksessa".

Lainan myöntämisedellytysten osalta Belgian hallituksen vastaus oli seuraava:

> "Määrä: 20 miljoonaa Belgian frangia. Korko: 0 %. Takaisinmaksun aikataulu: 2, 3, 4, 5 ja 6 vuotta lainan nostamisen jälkeen kunakin vuonna: 4 miljoonaa Belgian frangia."

Belgian viranomaiset eivät toimittaneet komissiolle minkäänlaisia muita asiakirjoja eivätkä varsinkaan jäljennöstä lainasopimuksesta. On myös huomattava, että kyseinen toiminta toteutettiin ilmoittamatta siitä ennakkoon komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan määräysten mukaisesti.

Näiden seikkojen vuoksi komissio päätti 16 päivänä marraskuuta 1994 aloittaa kyseistä asiaa koskevan menettelyn perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Komission osalta menettelyn aloittamista perustelevat epäilykset perustuivat seuraaviin kahteen tekijään: korottoman lainan myöntäminen on hyvin varmasti perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa ja sopimuksen Euroopan talousalueesta 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtion tukea; samojen artiklojen 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja poikkeuksia koskevien mahdollisuuksien ilmeinen puuttuminen.

Komissio ilmoitti 6 päivänä joulukuuta 1994 päivätyllä kirjeellään Belgian hallitukselle päätöksestään aloittaa menettely ja vaati sitä esittämään huomautuksensa. Kyseinen kirje julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* (1) ja myös muita jäsenvaltioita sekä niitä, joita asia koskee, pyydettiin esittämään huomautuksensa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan määräysten mukaisesti.

II

Kaksi lentoyhtiötä, British Airways ja Cityflyer Express Limited, esittivät huomautuksensa kolmansina osapuolina *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* julkaistun ilmoituksen jälkeen.

Huomautuksissaan molemmat kuljetusyhtiöt korostivat kyseisen lainatoimen olevan perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea. Cityflyer Express Limited -yhtiö, joka oli liittänyt arvioihinsa jäljennöksen VLM:n vuotta 1992 ja 1993 koskevista taseista ja tuloslaskelmista, täsmensi tässä yhteydessä, ettei kukaan järjellisesti toimiva yksityinen investoija olisi myöntänyt VLM:lle vastaavaa lainaa ottaen huomioon yhtiön vuoteen 1993 liittyvät tappiot. Molempien yhtiöiden mukaan tuki vääristää kilpailua VLM:n yhteyksillä erityisesti Antwerpen—Lontoo-yhteyden osalta, jolla VLM kilpailee Cityflyer Express Limited -yhtiön kanssa. Lisäksi lainaan liittyvän erityisen vakuuden puuttumisen osalta (kuten panttaus, vakuus, kiinnitys jne.) British Airways ja Cityflyer Express Limited korostivat, että tuen määrä ei vastannut suuruudeltaan korkoja, jotka VLM:n olisi pitänyt maksaa, jos laina olisi myönnetty sille tavanomaisissa markkinaolosuhteissa toimivan investoijan taholta, vaan koko lainasummaa.

Tämän vuoksi ne pyysivät komissiota toteamaan tuen soveltumattomaksi yhteismarkkinoille. British Airways -yhtiön mukaan tukeen ei voida soveltaa perustamissopimuksen 92 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrättyjä poikkeuksia. Cityflyer Express Limited pyysi lisäksi, että komissio vaatii tuen korvaamista.

Kahdessa kirjeessään, jotka on päivätty 1 päivänä helmikuuta 1995 (ranskaksi) ja 10 päivänä helmikuuta 1995 (hollanniksi), komissio toimitti Belgian viranomaisille British Airways -yhtiön ja Cityflyer Express Limited -yhtiön esittämät arviot ja korosti, että viranomaisten olisi toimitettava komissiolle tarvittaessa omat huomautuksensa kyseisistä arvioista.

(1) EYVL N:o C 359, 16.12.1994, s. 2

III

Belgian valtio esitti 23 päivänä tammikuuta 1995 päivätyssä kirjeessään huomautuksensa menettelyn aloittamispäätöksen osalta vastauksena komission 6 päivänä joulukuuta 1994 lähettämään kirjeeseen.

Ensin Belgian valtio korosti, että kyseinen laina ei ole perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, koska se ei vaikuta kauppaan siinä määrin, että se haittaisi yhteistä etua, eikä se myöskään vääristä yhteisön lentoyhtiöiden välistä kilpailua. Vaikka lainan avulla on voitu toteuttaa VLM:n Antwerpen—Lontoo-yhteys (London City Airport), se muodostaa erilaiset markkinat kuin yhteydet Antwerpen—Lontoo (Heathrow) ja Antwerpen—Lontoo (Gatwick), joista vastaavat Sabena ja Cityflyer Express. Belgian valtio vahvisti myös, että kyse ei ole uudelleenjärjestelyyn suunnatusta, käyttökustannusten kattamiseksi myönnetystä tuesta vaan uuden alueellisen lentoyhtiön alkuinvestointivaiheeseen liittyvästä epäsuorasta investointituesta. Belgian valtion mukaan kyseinen toimenpide on tästä syystä eräänlaista pääoman suuntaamista, joka noudattaa markkinataloudessa järkevän investoijan käyttämiä perusteita: tällaisesta toimenpiteestä ei kuitenkaan vaadita korvausta korkojen tai osinkojen muodossa vaan siitä syntyy epäsuoria etuja Flaamin alueelle työllisyyden ja Antwerpenin ja Lontoon City-lentokentän suoran yhteyden kautta yritysten parantuneen sijainnin muodossa. Nämä edut ylittävät yksityisen sijoittajan pääomanannista saaman tuoton ja jopa koroista, jotka VLM:n tavallisesti olisi pitänyt maksaa, syntyvät hyödyt.

Toiseksi Belgian valtio korostaa, että tapauksessa, jossa VLM:lle myönnetty laina sisältäisi tukeen liittyviä tekijöitä, ne voitaisiin vapauttaa kahdesta syystä. Toisaalta toimenpidettä on pidettävä yhteismarkkinoilla soveltuvana perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla tietyn taloudellisen toiminnan edistämiseen tarkoitettuna tukena, ja näin tällaisen poikkeuksen olisi koskettava kilpailulliselle ja suuria pääomia vaativalle alalle sijoittautuneita uusia lentoyhtiöitä. Toisaalta on kyse rajoitetusta tukitoimenpiteestä, jonka suuruus alittaa pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettävän tuen osalta komission vahvistaman ylärajan.

IV

Belgian viranomaisille 2 päivänä toukokuuta 1995 osoittamassaan kirjeessä komissio esitti uudelleen aikaisemman pyyntönsä saada jäljennös kyseiseen asiaan liittyvästä lainasopimuksesta ja pyysi täsmennyksiä lainanantajan (Flaamin alue) lainanottajalta (VLM-yhtiö) kyseisen lainatoimen yhteydessä mahdollisesti saamien vakuuksien

osalta. Lisäksi se tiedusteli Belgian viranomaisilta VLM:n liikevaihtoa vuosilta 1992, 1993 ja 1994 ja pyysi jäljennöksen kyseisen yrityksen näitä samoja vuosia koskevista taseista ja tuloslaskelmista. Koska vastausta kysymyksiin ei saatu asetetussa määräajassa, Belgian viranomaisille lähetettiin muistutuskirje 13 päivänä kesäkuuta 1995.

Kirjeessä, joka on päivätty 16 päivänä kesäkuuta 1995, Belgian hallitus vastasi komission lähettämään tiedonsaantipyyntöön. Vakuuksien osalta se ilmoitti:

"Koko sopimuskauden ajan yrityksen irtaimiston, kiinteistön tai kiinteän omaisuuden siirtäminen ja kiinnittäminen on edellyttänyt Flaamin alueen ennakkosuostumusta samoin kuin Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV -yhtiön tiettyjen varojen siirtäminen.

Samaa vaatimusta on sovellettu muutettaessa osakasrakennetta tai vähennettäessä yrityksen pääomaa.

Jos näitä edellytyksiä ei ole noudatettu, sopimus voidaan välittömästi mitätöidä ja ennakkomaksu voidaan välittömästi periä."

Samassa kirjeessä komissiolle esitettiin myös luonnos mietinnöstä, jonka sisältö on pääpiirteissään seuraava:

— kyseinen toimi ei ole tukea, koska markkinatalouden järkevän sijoittajan periaatetta on noudatettu, kun otetaan huomioon VLM:n pieni koko, investoinnin ja näin ollen riskin vähäisyys sekä yhtiön hyvät kannattavuusnäkymät;

— vaikka kyse onkin tuesta, on tuki soveltuvaa, koska se antaa uudelle tulokkaalle mahdollisuuden kilpailla olemassa olevien suurten yhtiöiden kanssa voimakkaasti kilpailullisempaan suuntaan kehittyneillä markkinoilla, ja ottaen huomioon yhtiön vähäisen merkityksen se ei vaikuta kauppaan yhteisen edun vastaisesti vaan edistää kuluttajien ja alueen etuja. Sen olisi hyödyttävä "vähimmäissäännöstä".

Sitä vastoin Belgian viranomaiset toimittivat komissiolle 14 päivänä heinäkuuta 1995 päivätyssä kirjeessä pyydetyt jäljennökset taseista ja tuloslaskelmista. Ne toimittivat 24 päivänä heinäkuuta 1995 myös kopion lainasopimuksesta. Siitä ilmenee erityisesti, että se on päivätty 17 päivänä joulukuuta 1993 ja että rahojen tuli olla lainsaajan käytettävissä 60 päivässä kyseisen päivämäärän jälkeen.

OIKEUDELLINEN ARVIOINTI

V

Perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan ja sopimuksen Euroopan talousalueesta 61 artiklan 1 kohdan mukaan (jäljempänä 'sopimus') yhteismarkkinoille ja tämän sopimuksen mukaan soveltumattomana pidetään, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden ja sopimuspuolten väliseen kauppaan, jäsenvaltioiden myöntämää taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnettyä tukea, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa.

Flaamin alueen VLM-yhtiölle myöntämä koroton 20 miljoonan Belgian frangin laina on näissä määräyksissä tarkoitettua tukea.

Ensinnäkin toimen julkinen luonne syntyy siitä, että alueellinen viranomainen eli Flaamin alue myöntää lainan. Yhteisöjen tuomioistuimen 22 päivänä maaliskuuta 1977 asiassa 78—76 (Steinike & Weinlig) antamaan tuomioon [1] perustuvan oikeuskäytännön mukaan valtion tuella tarkoitetaan jäsenvaltion keskus-, alue- tai paikallisviranomaisen tai "jäsenvaltion tuen ohjaamista varten perustaman tai nimeämän julkisen tai yksityisen elimen myöntämää tukea".

Toiseksi lainatoimi vääristää kilpailua ja jäsenvaltioiden välistä kauppaa, koska se kohdistuu yhteen ainoaan yritykseen, jonka luonteeltaan suora kauppaan liittyvä lentokuljetustoiminta tapahtuu useissa jäsenvaltioissa ja voi kattaa koko Euroopan talousalueen. Tämä pätee erityisesti 1 päivänä tammikuuta 1993 voimaan tulleen kolmannen ilmailupaketin jälkeen, jolloin vapauttamiseen pyrkivä kehitys huipentuu ja kilpailumahdollisuudet lisääntyvät huomattavasti. VLM on yhteisön lentokuljetusyhtiö, jolla on 23 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2407/92 [2] säännösten mukaisesti annettu liikennöintilupa. Asia on kuitenkin niin, että neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2408/92 [3] 3 artiklan ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2409/92 [4] 5 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden tai kyseisten jäsenvaltioiden on annettava VLM-yhtiölle lupa, lukuun ottamatta kyseisissä asetuksissa asianmukaisesti perusteltuja poikkeuksia, harjoittaa liikennöintioikeuksiaan yhteisön sisäisillä yhteyksillä vapaasti vahvistamiensa tariffien mukaan.

[1] Kok. 1977, s. 595, perustelujen kohta 21
[2] EYVL N:o L 240, 24.8.1992, s. 1
[3] EYVL N:o L 240, 24.8.1992, s. 8
[4] EYVL N:o L 240, 24.8.1992, s. 15

Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin esitti 21 päivänä maaliskuuta 1991 asiassa 303/88 Italian tasavalta v. komissio (1) antamassaan tuomiossa oikeuden osalta, "että tuki voi luonteeltaan vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristää kilpailua, vaikka edunsaajayritys, joka käy kilpailua muiden jäsenvaltioiden tuottajien kanssa, ei itse osallistuisikaan vientiin; jäsenvaltion myöntäessä tukea yritykselle kotimainen tuotanto voi säilyä tai voimistua sillä seurauksella, että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yritysten mahdollisuudet viedä tuotteitaan kyseisen jäsenvaltion markkinoille huomattavasti heikkenevät. Lisäksi merkitykseltään suhteellisen vähäiset tuet ovat kuitenkin omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan silloin, kun kyseiselle alalle on ominaista voimakas kilpailu (11 päivänä marraskuuta 1987 annettu tuomio asiassa 259/85, Ranska v. komissio, Kok. s. 4393, kohta 24)". Tässä tapauksessa ottaen huomioon yhteisön vapautuneella lentokuljetusalalla vallitsevan voimakkaan kilpailun se seikka, että VLM on ainoa Antwerpen—Lontoo yhteydellä London City Airport -kentältä lähtevä ja sinne saapuva yhtiö ei vaikuta komission arviointiin sikäli kuin vastaanotettu tuki joka tapauksessa vähentää nykyisten mahdollisten kilpailijoiden mahdollisuuksia päästä kyseisille yhteysmarkkinoille ja vääristää tällä tavalla kilpailua. Lisäksi mikään ei estä VLM-yhtiötä käyttämästä kyseistä tukea muiden markkinoiden valtaamiseen. Belgialaisten viranomaisten lausunto, jonka mukaan toimi ei haittaisi yhteistä etua, ei tässä vaiheessa vaikuta millään tavoin toimivalta, kun asiaa arvioidaan sekä perustamissopimuksen 92 artiklan että sopimuksen Euroopan talousalueesta 61 artiklan 1 kohdan mukaan.

Kolmanneksi tuesta ei ole epäilystäkään, koska mikään sijoittaja tai yksityinen pankki ei tavanomaisissa markkinaolosuhteissa myöntäisi korotonta lainaa yritykselle, jossa sillä ei ole lainkaan osuutta ja jolla on taloudellisia vaikeuksia vajaa kaksi vuotta perustamisen jälkeen. VLM:n taseista ja tuloslaskelmista ilmenee, että yhtiön toiminnasta aiheutuneet tappiot olivat vuonna 1993, joka oli yhtiön ensimmäinen varsinainen toimintavuosi, 13 miljoonaa Belgian frangia. Saman vuoden nettotappiot olivat puolestaan 11,52 miljoonaa Belgian frangia, joka on 15 prosenttia yhtiön pääomasta. Lisäksi Belgian viranomaisten perusteluita, joiden mukaan markkinataloudessa järkevän sijoittajan periaatetta noudatetaan siinä suhteessa, että on otettava huomioon Flaamin alueen taloudelle syntyneet edut, ei ole perusteltua. Vaikka Flaamin taloudelle Antwerpenin ja Lontoon välisestä suorasta yhteydestä syntyvien etujen huomioiminen heijastaa julkista toimivaltaa edustavien Flaamin viranomaisten ongelmia, se ei kuitenkaan millään tavoin osoita järkevää investointikäyttäytymistä markkinataloudessa.

Tuen suuruuden osalta komissio katsoo EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan ja sopimuksen Euroopan talousalueesta 61 artiklan soveltamisesta antamassaan tiedonannossa (2), että tuki vastaa lentoyhtiön tavanomaisissa markkinaolosuhteissa maksaman ja tosiasiallisesti maksaman koron erotusta. Ääritapauksessa, jossa takaamaton laina myönnetään yhtiölle, joka tavanomaisissa olosuhteissa ei olisi saanut rahoitusta, laina tosiasiallisesti vastaa valtion tukea, jollaisena myös komissio sitä pitää. Tässä tapauksessa se, että VLM tuotti ensimmäisen toimintavuotensa eli vuoden 1993 aikana hyvin kohtuullisesti tappiota, on tavallista ilmakuljetusalalla kyseisen alan erityispiirteiden vuoksi. Siitä ei muodostunut vuoden 1994 alussa estettä rahoitusmarkkinoille pääsylle, koska vuosi 1993 oli erityisen vaikea siviili-ilmailulle ja vuoden 1994 osalta oli odotettavissa suhdanteiden yleistä paranemista. VLM:n toiminnan alkaessa kehittyä tappiot olivat 8,6 miljoonaa Belgian frangia. Lainanantajalla on tietty velkatakuu, koska lainan myöntämisen vastineena Flaamin alue voi puuttua yrityksen hallintaan vaatimalla ennakkosuostumustaan ennen tietyn omaisuuden siirtämistä tai kiinnittämistä tai ennen yrityksen pääoman vähentämistä tai osakasrakenteen muuttamista. On huomattava, että vuoden 1993 lopussa VLM-yhtiön aineellisen kiinteän omaisuuden arvo oli 7,3 miljoonaa Belgian frangia ja sillä oli myös rahoitusvaroja 16 miljoonaa Belgian frangia. Lisäksi se vuonna 1994 lisäsi uudelleen yrityksen pääomaa 25 miljoonalla Belgian frangilla, jolloin yrityksen pääomaksi saatiin 100 miljoonaa Belgian frangia. Lainasopimuksen 6 ja 7 artiklasta selviää, että yhtäältä liiketoimi voidaan välittömästi peruuttaa, mikäli VLM ei noudata sopimuksessa olevia ehtoja ja yksityiskohtaisia sääntöjä, ja toisaalta, että VLM on sopimuksen voimassaoloajan Flaamin alueen talousministeriön tarkastusyksiköiden valvonnassa sekä Flaamin yritysten hallinnon valvonnasta vastaavan komission (Vlaamse Commissie vor Preventief Bedrijsbeleid) valvonnassa. Näissä olosuhteissa komissio on sitä mieltä, että tuki vastaa korkoa, joka yhtiön olisi täytynyt maksaa normaaleissa markkinaolosuhteissa.

Kuuden vuoden lainan osalta Belgian peruskorko (Belgian valtion rahasto, riskitön) oli vuoden 1994 alussa 7,3 prosenttia. Peruskorkoon lisätään tavanomaisesti yrityksen ominaispiirteisiin ja toiminta-alaan sekä lainan vastineena otetun vakuuden varmuuteen liittyvä riskikorko. Kyseiseksi riskikoroksi voisi pankkitahojen mukaan tässä yhteydessä arvioida 100 perusyksikköä eli yksi prosentti, jos

(1) Asia 303/88, Italian tasavalta v. komissio, Kok. 1991, s. I-1433, perustelujen 27 kohta

(2) EYVL N:o C 350, 10.12.1994, s. 5, 32 kohta

Flaamin alueen lainan vastikkeeksi ottama vakuus tarjoaa kaikki takeet velan kattamiseksi. Asia ei kuitenkaan ole näin, koska vakuus ei suoraan koske irtaimistoa tai kiinteistöä kuten kiinnitystapauksessa. Tässä tapauksessa riskikoroksi onkin arvioitava 200 perusyksikköä eli kaksi prosenttia. Lopuksi tavanomaisia markkinaolosuhteita vastaavaksi koroksi vahvistuu 9,3 prosenttia. Tuen määrä nousee tästä johtuen niiden korkojen tasolle, jotka aiheutuvat kyseisen koron soveltamisesta lainattuihin summiin.

VI

Tuesta, joka ei kuulu hyväksyttyjen tukijärjestelmien soveltamisalaan, olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Laiminlyödessään tämän tuen ilmoittamisen ennakkoon eli ennen tuen täytäntöönpanoa Belgian hallitus ei ole täyttänyt perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan. Tuki on näin myönnetty laittomasti ja on laiton.

VII

Kyseisen tuen soveltuvuutta perustamissopimuksen 92 artiklan 2 ja 3 kohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 2 ja 3 kohdan kannalta olisi tarkasteltava.

Perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohdan a, b ja c alakohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 2 kohdan a, b ja c alakohdan määräyksiä ei voida soveltaa kyseisen tuen osalta, koska kyseessä ei ole yksittäisille kuluttajille myönnettävä sosiaalinen tuki tai tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi tai Saksan tiettyjen alueiden taloudelle myönnettävä tuki.

Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdassa on luettelo yhteismarkkinoille soveltuvista tuista. Soveltuvuutta on arvioitava yhteisön kannalta eikä yhden jäsenvaltion näkökulmasta. Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdassa määrättyjä poikkeuksia sovelletaan ainoastaan silloin, kun komissio voi tästä tapauksesta poiketen vahvistaa, että markkinavoimat eivät yksinään olisi saaneet edunsaajaa toimimaan poikkeuksiin sisältyvien tavoitteiden saavuttamisen edellyttämällä tavalla.

Yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan säilyttämiseksi ja ottaen huomioon perustamissopimuksen 3 artiklan g alakohdassa esitetyt tavoitteet, poikkeukset perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan määräyksistä, sellaisina kuin ne ovat määriteltyinä 92 artiklan 3 kohdassa, on tulkittava tarkasti tukijärjestelmää tai mitä tahansa yksittäistä toimenpidettä tarkasteltaessa. Ottaen lisäksi huomioon kolmannen toimenpidekokonaisuuden synnyttämään ilmakuljetusten asteittaiseen vapautumiseen liittyvän lisääntyvän kilpailun komission on noudatettava tarkkaa valtion tukia koskevaa valvontapolitiikkaa, jotta valtion tuista ei aiheudu yhteisten etujen vastaisia vaikutuksia.

Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdassa ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdassa esitetään poikkeuksia tiettyjen alueiden kehityksen edistämiseksi tai helpottamiseksi tarkoitettujen tukien hyväksi. Flaamin alueen VLM-yhtiölle myöntämä laina ei voi hyötyä näistä määräyksistä, koska Antwerpenin alue ei täytä aluetukien osalta noudatettavia palkkiokelpoisuutta koskevia perusteita ja koska on kyse yksittäisestä toimenpiteestä, joka koskee ainoastaan yhtä yritystä ja joka ei kuulu yleisempään kaikkia flaamilaisia yhtiöitä hyödyttävään tukijärjestelmään. Lisäksi Belgian viranomaiset eivät ole turvautuneet näihin määräyksiin.

Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohtaa ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan b alakohtaa ei myöskään voida soveltaa tässä tapauksessa, koska kyseisen tuen avulla ei pyritä edistämään eurooppalaisen hankkeen toteuttamista tai parantamaan jonkin jäsenvaltion taloudessa ilmenevää vakavaa häiriötä.

Belgian viranomaiset ovat sitä vastoin muistuttaneet perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrätystä poikkeuksesta, joka koskee tukea tietyn taloudellisen toiminnan edistämiseen. Ne korostavat tämän vuoksi sitä, että lainaa on pidettävä taloudellisen toiminnan kehitystä helpottavana tekijänä, koska sen avulla tuetaan uutta, hyvin kilpailulliselle ja suuria pääomia vaativalle alalle sijoittautunutta lentoyhtiötä. Komissio ei kuitenkaan ole samaa mieltä. Se on valmis sallimaan mainituissa määräyksissä määrätystä poikkeamisesta syntyvän hyödyn ainoastaan uudelleenjärjestelyn alaisille yrityksille myönnettävissä tuissa (1). Poikkeamisesta syntyvä hyöty edellyttää lisäksi useiden edellytysten noudattamista, joista voidaan lähinnä mainita komission hyväksymä ohjelma. Belgian viranomaiset ovat kuitenkin itse korostaneet, ettei kyse ole uudelleenjärjestelyyn liittyvästä tuesta, eivätkä he ole viitanneet minkäänlaiseen VLM-yhtiötä koskevaan parannusohjelmaan. Perustamissopimuksen 92 artiklan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyä poikkeusta ei voida missään tapauksessa soveltaa.

(1) Alaviitteessä (7) mainittu asiakirja, V luku.

Belgian viranomaiset ovat lisäksi esittäneet, että tuki on alhaisempi kuin komission pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettävän tuen osalta vahvistama yläraja. Belgian viranomaiset viittaavat tällöin epäilemättä yhteisön suuntaviivoihin vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja uudelleenjärjestelemiseksi tarkoitettujen valtion tukien osalta, joissa vähimmäissummaksi vahvistetaan 50 000 ecua ([1]). Samassa asiakirjassa kuitenkin täsmennetään, että "vähimmäissääntöä" ei sovelleta aloilla, joita koskevat erityissäännöt valtion tukien osalta. Lentokuljetusala on juuri yksi tällaisista aloista. Sitä koskevissa erityissäännöissä määrätään vähimmäissummasta ainoastaan menettelykysymyksissä (nopeutettu lupamenettely), lukuun ottamatta kaikkia tuen määrittelyyn tai mahdollisiin poikkeuksiin liittyviä vaikutuksia. Näin ollen Belgian viranomaiset ovat väärässä viitatessaan "vähimmäissääntöihin".

Edellä esitetystä seuraa, että kyseinen tukitoimenpide ei missään tapauksessa kuulu mihinkään perustamissopimuksen 92 artiklan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrättyihin tapauksiin. Tämän vuoksi olisi Belgia määrättävä lakkauttamaan kyseinen toimenpide.

VIII

Jos tuki on soveltumaton yhteismarkkinoille, komissiolla on toimivalta perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan nojalla ja yhteisöjen tuomioistuimen 12 päivänä heinäkuuta 1973 asiassa 70/72 (komissio v. Saksa) ([2]) ja 24 päivänä helmikuuta 1987 asiassa 310/85 (Deufil v. komissio) ([3]) antamissa tuomioissa vahvistetun mukaisesti velvoittaa jäsenvaltiot maksamaan korvauksia. Belgian viranomaisten on kahden kuukauden määräajassa korvattava VLM-yhtiölle laittomasti myönnetty tuki eli kyseisen lainan osalta 9,3 prosentin korkoa vastaavat korot. Tuen korvaaminen on suoritettava kansallisen lainsäädännön ja erityisesti valtiolle maksettavien velkojen erääntyneiden korkojen ja tuen myöntämisestä alkaen aiheutuvien korkojen maksamista koskevien määräysten mukaisesti.

Kyseinen toimenpide on tarpeen aikaisemmin vallinneen tilanteen palauttamiseksi poistamalla kaikki rahoitukselliset edut, joista laittoman tuen saaja on perusteettomasti hyötynyt tuen myöntämisestä alkaen,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Flaamin alueen Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV -nimiselle lentoyhtiölle (VLM) vuonna 1994 myöntämä koroton 20 miljoonan Belgian frangin suuruinen laina käsittää valtion tukeen kuuluvia laittomia tekijöitä, koska se on myönnetty yhtiölle EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan määräysten vastaisesti. Tukeen liittyvät tekijät ovat soveltumattomia yhteismarkkinoille EY:n perustamissopimuksen 92 artiklassa ja ETA-sopimuksen 61 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä.

2 artikla

Tällä päätöksellä määrätään Belgian osalta, että Flaamin alueen VLM-yhtiölle myöntämä 20 miljoonan Belgian frangin suuruista lainaa koskee vastedes 9,3 prosentin suuruinen korko.

3 artikla

Tällä päätöksellä Belgia velvoitetaan korvaamaan kahden kuukauden määräajassa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta Flaamin alueen VLM-yhtiölle myöntämään 20 miljoonan Belgian frangin suuruiseen lainaan sovellettavaa 9,3 prosentin korkoa vastaava tuki kyseisen lainan myöntämispäivästä alkaen. Korvaaminen on suoritettava Belgian lainsäädännön mukaisesti mukaan lukien säännökset, jotka säätelevät valtiolle tai julkisille yhteisölle maksettavien lainojen viivästyskorkojen maksamista. Sovellettavana korkona käytetään alueellisten tukijärjestelmien arvioinnissa käytettyä viitekorkoa, jota kertyy soveltumattoman tuen myöntämispäivästä alkaen.

4 artikla

Belgian on ilmoitettava kahden kuukauden kuluessa komissiolle tämän päätöksen tiedoksi antamisesta tämän päätöksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet.

5 artikla

Tämä päätös on osoitettu Belgian kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 26 päivänä heinäkuuta 1995.

Komission puolesta

Neil KINNOCK

Komission jäsen

([1]) EYVL N:o C 368, 23.12.1994, s. 12, 2.3 ja 4.1 kohta
([2]) Kok. 1973, s. 813
([3]) Kok. 1987, s. 901